

09/11/2023

הערות לתזכיר חוק הגנה על עובדים בשעת חירום (תיקון)(הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023

הארגונים החתומים מטה, מבקשים להעיר מספר הערות לתזכיר החוק הגנה על עובדים בשעת חירום (תיקון)(הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 של משרד העבודה (להלן: **תזכיר החוק**). נציין כי חלק משינויי החקיקה בתקופת מגפת הקורונה נחקקו במהירות וללא לקיחה בחשבון של אוכלוסיות מסוימות. לצערנו, ישנן לקונות שעדיין לא נפתרו וכתוצאה מכך נשים ואנשים רבים ממשיכים להיפגע. על כן, אנו מבקשות שתהליך החקיקה הנוכחי, על אף קוצר הזמן והדחיפות, יעשה לאחר שנסקלו בצורה מסודרת כלל ההערות והתיקונים הנדרשים וזאת במטרה למנוע טעויות נגררות ופגיעה באוכלוסיות לימים קדימה.

להלן הערותינו לתזכיר החוק:

1. החלת ההגנה מפני פיטורים על בני/בנות זוג של משרתי ומשרתות מילואים - אנו סבורות כי כבר בנוסחו היום, החוק חל על בני/ות זוג של משרתי המילואים, אך למען הסר ספק יש להוסיף סעיף 2.(ב)(1)(ג) בנוסח הבא: "בן זוגו של העובד נמצא בשירות מילואים פעיל."
2. הרחבת הגנה מפני פיטורים כך שתכלול גם עובדים ועובדות שנעדרו בשל סגירת מוסדות החינוך בפועל, ולא רק בשל הנחיות פיקוד העורף, כגון במקרים של הנחיות מרחיבות של ראשי הרשויות, של משרד החינוך וכיו"ב - בסעיף 2.(ב)(1) יש להוריד את המילים: "מחמת הוראה כאמור בסעיף קטן (א)" כך שיכלול סגירת מוסדות חינוכיים שנסגרו גם בהוראות הרשות המקומיות, משרד החינוך וכו'.
3. הרחבת ההגנה מפני פיטורים גם כאשר הילד נמצא במסגרת תעסוקתית (רלבנטי רק לילדים עם צרכים מיוחדים) - בסעיף 2.(ב)(1), לאחר המילים "עקב סגירת מוסד החינוך שבו לומד או שוהה הילד" יבוא: "או המסגרת התעסוקתית בה הוא נמצא."
4. הוספת הגנה מפני פגיעה בהיקף משרה (להבדיל מפיטורים) - בסעיפים 2(א) ו-2(ב), יש להוסיף לאחר המילים "לא יפטר מעסיק עובד" את המילים "ולא יפגע בהיקף משרתו, ללא הסכמתו בכתב."
5. ביטול הקשר הסיבתי בין הפיטורים לבין הטיפול בילד - מרות לשונו הברורה של החוק להגנה על עובדים בשעת חירום, המקנה הגנה על עובדת מפני פיטורים במצב בו נעדרה מעבודתה עקב הוראות פיקוד העורף או עקב טיפול בילדים עד גיל 14 בהיעדר מסגרות חינוך, מהשטח עולה כי מעסיקים פועלים על מנת לפטר עובדות במצב הנוכחי, לרוב מסיבות כלכליות, תוך שימוש לכאורה בעילות פיטורים אחרות, כגון היעדר עבודה, מקום עבודה סגור, וכיו"ב. מצב זה מרוקן מתוכן את הנחיות החוק. על כן, בסעיף 2.(ב)(1) לחוק הקיים חוק הגנה על עובדים בשעת חירום, תשס"ו-2006 יש לבטל את הקשר הסיבתי בין הפיטורים לטיפול בילד ולהחליף את המילה "בשל" למילה "בעת."
6. התפטרות הורה לצורך טיפול בילד תזכה בפיצוי פיטורים - לצד התיקונים האמורים ולמען השלמת התמונה החקיקתית, אנחנו מבקשות להוסיף תיקון גם לחוק פיצוי פיטורים, כך שהתפטרות של הורה לצורך טיפול בילד עד גיל 14, בתקופת המלחמה ו/או במצב שבו אין מסגרות חינוכיות ו/או תעסוקתיות, תיחשב כהתפטרות בדין פיטורים. יש להוסיף סעיף 7 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג-1963 כדלקמן: "התפטר עובד לצורך השגחה על ילדו, הנמצא עמו, עקב סגירת מוסד החינוך שבו לומד או שוהה הילד, או המסגרת התעסוקתית שבה הוא נמצא, יראו לענין חוק זה את התפטרותו כפיטורים." ילד - "כהגדרתו בחוק הגנה על עובדים בשעת חירום, תשס"ו-2006.
7. קביעת הסדר פיצוי לתשלום שכר - בהסתמך על הסדרי התשלום שנחקקו במסגרת פרק ב' לחוק (שפקעו), יש לקבוע תשלום שכר לעובדים שנעדרו או לא ביצעו עבודתם בתקופה הקובעת באזורים שהושפעו מהלחמה. התשלום לא יותנה בניצול ימי חופשה ויכלול תשלום לעובדים שנעדרו גם בגין סגירת מסגרות חינוך בפועל.

8. הסדרת פטור משירות עבודה לנשים שהן הורה לילד עד גיל 14 - בהתאם לסעי' 3(א) בחוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז-1967 קובע פטור מצומצם לנשים בהריון ושנה אחרי לידה משירות עבודה. סעי' 3(ג) לחוק קובע רק כי יש לקחת בחשבון קשיים העלולים להגרם לאישה בטיפול בילדיה ובדאגה להם. המציאות הינה שנשים שהן הורה לילדים קטנים שנקראות לשירות עבודה, אין פטור או הגנה מפני פיטורין והן חשופות לדין הפלילי בגין אי התייצבות. מפניות העולות מנשים מהשטח עולה כי בעוד קשיים נלקחים בחשבון, אין כלל הקלה או התחשבות מצד מעסיקים, או התחשבות מועטה שאינה נותנת מענה לילדים קטנים שיוותרו ללא השגחה. על כן, לנוכח ההגנה הניתנת במסגרת חוק זה, להורים לילדים עד גיל 14 אשר נאלצים להיעדר מעבודתם בשל הישארות עם ילדיהם, יש לשקול בהקדם תיקון חקיקה לקביעת פטור משירות עבודה לנשים שהן הורה לילד עד גיל 14.

נשמח להרחיב ככל שיידרש,

בברכה,

עו"ד אסנת זיו
מנהלת קו הסיוע
עמותת איתך מעכי

עו"ד גלי עציון
מנהלת מחלקת ייעוץ וחקיקה
נעמת תנועת הנשים של ישראל

עו"ד גלי זינגר
המשנה למנכ"לית ומנהלת המחלקה
המשפטית
שדולת הנשים בישראל